

Aktsiaseltsis Tallinna Sadam võimalike korrupsiooniriskide tuvastamiseks moodustatud uurimiskomisjoni 19. aprilli 2016. a istungi päevakorrapunkti 2 juures toimunud arutelu üleskirjutus

Komisjoni istungile oli kutsutud AS Tallinna Sadam endine nõukogu liige Veiko Tishler.

Artur Talvik

Sinust sai AS Tallinna Sadama nõukogu liige aastast 2009. Kuidas sinust sai nõukogu liige? Kuidas see toimus? Kes sinu poole pöördus, kuidas ettepanek nõukokku tulla tuli?

Veiko Tishler

Tõnis Palts küsis, kas ma olen huvitatud nõukogusse tulemisest. Olin siis just transiidisektorist välja tulnud, sest müüsin oma osalused transiidialases ettevõtluses Paldiski Lõunasadamas, Alexela terminalis. Osalusi müümata ma ei oleks saanud seotud ärihuvide tõttu Tallinna Sadama nõukogu liikmeks asuda. Ilmselt arvati, et minu teadmisi võiks nõukogus tarvis minna.

Artur Talvik

Kas see ettepanek tuli IRL-ilt?

Veiko Tishler

Mulle tegi konkreetselt ettepaneku Tõnis Palts, aga põhimõtteliselt siis IRL-ilt.

Artur Talvik

Kas sa olid sel ajal ka IRL liige?

Veiko Tishler

Jah. Olen IRL liige aastast 1999.

Artur Talvik

Kuidas edasine nõukogusse nimetamise protsess käis?

Veiko Tishler

Mulle helistati Rahandusministeeriumist ja paluti anda allkiri, et olen nõus asuma nõukogu liikmeks. Olin nõukogu liige kuni juunini 2014. Kui toimus koalitsioonivahetus, siis need liikmed, kes olid IRL-taustaga lahkusid nõukogust.

Artur Talvik

Kas sinu nõukogusse tulek oli seotud koalitsioonivahetusega?

Veiko Tishler

Jah. Läksin nõukogusse Randel Läntsi asemel, kes oli tol hetkel SDE peasekretär.

Artur Talvik

Kas võib öelda, et nõukogus sa esindasid ka IRL huve?

Veiko Tishler

Nii küll ei saa öelda. Üritasin ettevõtte huvisid esindada. Olin transiidisektoris töötanud 1994-ndast 1995-ndast aastast, mingisugune kogemus mul oli.

Artur Talvik

Mitmed AS-s Tallinna Sadama töötanud inimesed on öelnud, et nõukogul ei olnud kompetentsi. Kas sa võid öelda, et sina olid selles sfääris kõige kompetentsem inimene nõukogus?

Veiko Tishler

Seda ma ei julge väita. Ma ei ütleks, et nõukogus kompetentsi üldse ei olnud. Osad inimesed on professionaalsed, osad vähem professionaalsed. Enamus liikmeid olid kaua nõukogus olnud. Kindlasti selle aja jooksul neil mingi kompetents tekkis.

Artur Talvik

Ma mõtlen seda, et keegi teine ei olnud kokku puutunud transiidi ja sadama äriaga.

Veiko Tishler

Niivõrd-kuivõrd. Kui ollakse 10 aastat nõukogus, siis võib öelda, et oled transiidiäriaga kokku puutunud. Mina esindasin nõukogus operaatori vaatepunkti. Selliseid inimesi seal peale minu ei olnud.

Artur Talvik

Kas eelnevatel töökohtadel oli sul AS Tallinna Sadamaga kokkupuudet?

Veiko Tishler

Ikka.

Artur Talvik

Mis osas?

Veiko Tishler

Kuna minu firmad olid Paldiski Lõunasadamas, siis ma suhtlesin pidevalt AS Tallinna Sadama juhatusega. Mingil määral ka nõukoguga.

Artur Talvik

Sa olid siis põhimõtteliselt rentnik?

Veiko Tishler

Jah, mul olid seal mitmed firmad.

Artur Talvik

Firmad müüsid maha?

Veiko Tishler

Jah. 2000. aasta alguses ja viimase aastal 2009.

Artur Talvik

Sel perioodil kui sa olid nõukogu liige on tehtud mitmeid otsuseid, kus sa oled hääletanud teistmoodi kui enamus nõukogu liikmeid. Esimene näide on Rail Garant. Milline su seisukoht Rail Garanti osas on?

Veiko Tishler

Mulle tundus imelik, et AS Tallinna Sadama juhatus surus järgalt Rail Garanti peale. Mõistlik oleks olnud opereerimisõigust müüa ikkagi olemasolevale operaatorile, kes oleks saanud oma territooriumi laiendada. Uue operaatorfirma Rail Garanti taust oli üsna „lahja“. Neil ei olnud kaupa ega kaubavoogusid, lihtsalt lubasid, et nad hakkavad tegutsema. Selline käitumine äris ei ole tavapärane.

Artur Talvik

Kas juhatus surus Rail Garanti läbi?

Veiko Tishler

Jah, suhteliselt jõuliselt.

Artur Talvik

Kas surve oli ka omaniku esindaja, s.o Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt?

Veiko Tishler

Ei olnud. AS Tallinna Sadama juhatus ja nõukogu reformierakonna tiim olid surve avaldajad.

Artur Talvik

Kas oli tegemist millegi Anatoli Kanajevi vastasega?

Veiko Tishler

Seda võis natuke olla. AS Tallinna Sadam käis Kanajeviga kohut, juhatusel võis Kanajevi suhtes mingi isiklik vimme olla. Ärioloogika ütles, et kõik läheb Kanajevi kätte ja lõpuks nii läkski. Kui hoonestusõigus oleks Kanajevile aasta varem läinud, siis AS Tallinna Sadam oleks aasta aega teeninud hoonestusõiguse tasu. Aasta aega ei toimunud aga midagi ja AS Tallinna Sadama puhul oli tegemist saamatajäänud tuluga.

Artur Talvik

Nõukogu tegi selles küsimuses väljasõiduistungit Moskvasse. Kas sa ka käisid seal?

Veiko Tishler

Jah.

Artur Talvik

Mis seal toimus?

Veiko Tishler

Kohtusime erinevate operaatoritega. Kohtusime Rail Garanti esindajatega, söeterminali operaatoritega. Kohtumisi oli päris palju.

Artur Talvik

Kas see oli tulemuslik reis?

Veiko Tishler

Ikka oli. Operaatoritega peab suhtlema. Ilma suhtlemiseta selles äris ei saa.

Artur Talvik

Kas nõukogu tegi muul ajal ka väljasõiduistungeid ja kas te kohtusite kohalike toimivate operaatoritega?

Veiko Tishler

Väljasõiduistungeid on olnud Muugal ja Paldiskis, ikka on.

Artur Talvik

Kas Rail Garanti puhul toimus lisaks AS Tallinna Sadama juhatuse *pushimisele* ka poliitilist *pushimist*? Ütlesid, et reformierakonna esindajatest nõukogu liikmed seda nõukogus tegid. Mis see põhjus võis olla?

Veiko Tishler

Ma ei oska seda öelda. Juhatus *pushis* väga, mis võis olla tingitud vastuoludest Kanajeviga, juhatus oli juba *a priori* Kanajevi vastu.

Deniss Boroditš

Et olla korrektne. Mis on *pushimine*? Milles see väljendus? Ma sain aru, et oli konkurss, konkureerivad pakkumused olid laual, kas siis probleemid olid pakkumuste hindamises, et hinnati põhjendamatult Rail Garanti pakkumus paremaks või pigistati pakkumuse puuduste ees silm kinni, või milles see väljendus?

Veiko Tishler

Väga vaieldav oli, milline pakkumine oli parem, sest erinevaid näitajaid oli palju.

Deniss Boroditš

Kas kriteeriumid ei olnud paigas?

Veiko Tishler

Kriteeriumid olid, kuid neid oli palju. Osade kriteeriumide osas oli parem Kanajev, osade kriteeriumide osas Rail Garant. Minule tundus, et Kanajevi pakkumine oli parem. Osa nõukogu liikmetest arvasid väga jäigalt, et Rail Garant peaks konkursi võitma.

Artur Talvik

Kas Kanajev võttis sinu või nõukogu liikmetega selles küsimuses ühendust?

Veiko Tishler

Minu meelest ta suhtles põhiliselt Indrek Raudsega. Minuga ta ei ole suhelnud.

Deniss Boroditš

Kas hääletustulemus ka oli?

Veiko Tishler

Jah.

Deniss Boroditš

Kuidas siis nõukogus hääletus läks?

Artur Talvik

Veiko Tishler, Indrek Raudne ja Tõnis Palts hääletasid Rail Garanti vastu.

2011. aastal toimus juhatuse uus valimine. Sina olid üks nendest, kes oli juhatuse tagasivalimise vastu. Mis see põhjus oli?

Veiko Tishler

Mulle tundus, et juhatuse oli liiga kaua ametisse jäänud. Tundus, et on värsket verd vaja. Minu mõte oli see, mida väljendasin ka nõukogus, et Allan Kiili võiks välja vahetada. Kogu juhatuse välja vahetamist ma ei pidanud otstarbekaks, on vaja ikka kedagi kes hoiab kontakte.

Artur Talvik

Miks just Allan Kiil?

Veiko Tishler

Allan Kiil oli äris selgelt nõrgem kui Ain Kaljurand.

Artur Talvik

Milles tema nõrkus väljendus?

Veiko Tishler

Ta on natuke aeglasema mõtlemisega. Allan Kiil sattus mingil määral mugavustsooni. Tahtsime kedagi uut tuua, kuid ühtegi alternatiivi lauale ei tekkinud.

Artur Talvik

Kas Allan Kiili nõukogust väljavahetamise puhul oli tegemist tema parteilise kuuluvusega või ainult kompetentsiga?

Veiko Tishler

Ainult kompetentsiga.

Deniss Boroditš

Kompetents äriühingu juhtimises tavaliselt väljendub äriplaani mittetäitmisel või nõrgas täitmisel. Millele tugines arvamus nõrgast kompetentsist? Kas mingid ülesanded või äriplaan jäid täitmata või mingi kasum või käive saavutamata? Tavalises ärijuhtimises on ikkagi need kriteeriumid mille järgi otsustatakse. Milles olid vajakajäämised või mis oleks võinud olla paremini?

Veiko Tishler

Ma ei oska täpselt öelda, see toimus viis aastat tagasi. Numbreid ma ei mäleta. Ilmselgelt Allan Kiili valdkond logises.

Deniss Boroditš

On ametikohti, kus ei saa olla rohkem kui kaks ametiaega, siis on olukord selge. Kuid siin pidid ikkagi olema mingid kriteeriumid?

Veiko Tishler

Kui nõukogu liikmed küsisid juhatuse käest küsimusi ja vastused olid ebamäärased, siis oli ikka aru saada, et puudujääke oli.

Jaanus Karilaid

Kas juhatuse liikmetega suhtlemine oli väga tugevalt formaliseeritud, piirdus nõukogu istungitega või suheldi ka väljaspool nõukogu? Kes suhtles otse Ain Kaljuranna ja kes Allan Kiiliga?

Veiko Tishler

Suhtlemine ei olnud väga formaalne. Mina korduvalt helistasin mõlemale juhatuse liikmele. Ma arvan, et kõik helistasid. Ei olnud nii, et kogunesime üksnes korra kuus.

Jaanus Karilaid

Millest räägitakse kui nõukogu liige helistab juhatuse liikmele?

Veiko Tishler

Näiteks kui saadetakse välja nõukogu koosoleku päevakord, siis mina helistasin ja küsisin mõne punkti kohta lisainformatsiooni. See on täiesti tavapärane.

Jaanus Karilaid

Mingit jooksvate tööde hindamist ei olnud? Näiteks, et miks mingi töö on jäänud seisma jne.

Veiko Tishler

Ma teiste eest ei oska rääkida, aga mina küll helistasin ja küsisin. See oli täiesti tavapärane, ei olnud nii, et ainult nõukogu koosolekul suheldi juhatusega.

Peeter Ernits

Kui nõukogu esimees välja arvata, siis kes olid arvamusiidrid nõukogus, seda just reformierakonna poolt? Milline oli Kalev Lillo roll nõukogus? Kas Kalev Lillo oli arvamusiidrid ja kas tal oli otseside juhatuse liikmetega?

Veiko Tishler

Kalev Lillo oli suhteliselt sõnakas nõukogu liige. A ja O oli ikkagi Neinar Seli. Neinar Seli väga aktiivselt koosolekutel ei sekkunud, aga otsad tõmbas tema kokku.

Peeter Ernits

Kui juhatuse liikmed kinni võeti, siis kas see oli teie jaoks üllatus?

Veiko Tishler

Minu jaoks oli suur üllatus.

Peeter Ernits

Ka selles valguses, et Allan Kiil ei oleks pidanud juhatuses jätkama?

Veiko Tishler

Ikka. Ma ikkagi eeldan, et kui inimene teeb kolme plussi peale tööd, ega see tähenda, et ta sellepärast vangi pannakse.

Peeter Ernits

Kas peale või enne seda Moskva sõitu nõukogu veel Venemaal või mujal käis?

Veiko Tishler

Peterburis käisime.

Artur Talvik

Kas see sõit oli Rail Garantiga seotud?

Veiko Tishler

Ei. Kui kruisilaev St Peterburgi hakkas käima, siis nad võõrustasid meid. Näitasid meile Peterburi uut sadamat. Samal ajal kohtusime ka mingite operaatoritega.

Tiina Ojasalu

Kas see, et Allan Kiil oli juhatuse liikmena nõrk, oli teie seisukoht või oli veel nõukogu liikmeid, kes seda seisukohta jagasid?

Veiko Tishler

Kuna enamus olid Allan Kiili jätkamise poolt, siis järelikult nad ei jaganud minu seisukohta. Tookord olime Riisaloga sellel seisukohal.

Tiina Ojasalu

Kui 2011. aastal 2010. aasta majandustulemuste arutelu raames arutati juhatuse liikmete premeerimist, siis te olite koos Indrek Raudse ja Tõnis Paltsiga juhatuse liikmete premeerimise vastu.

Veiko Tishler

Jah.

Tiina Ojasalu

Kas siis olid samuti arutelud sellest, et juhatuse liikmed on nõrgad?

Artur Talvik

Siis sa ei toetanud mõlemat juhatuse liiget.

Veiko Tishler

Ma täpselt ei mäleta, see oli päris ammu. Mulle tundus, et Ain Kaljurand teeb head tööd. Allan Kiil oli Kaljuranna sõiduvees. Mulle tundus, et Ain Kaljurand lappis ka Allan Kiili tegemata töid.

Artur Talvik

Kas nõukogu esimees eelistas neist emba-kumba?

Veiko Tishler

Ei.

Deniss Boroditš

Kas liider oli ikkagi Ain Kaljurand?

Veiko Tishler

Jah.

Artur Talvik

Kas Muuga 17. kai rajamist mäletate?

Veiko Tishler

Kai ehituse ajal mind nõukogus ei olnud, aga hiljem käis tema läbi küll.

Artur Talvik

Teema käis läbi siis, kui olid nõukogusse värskelt tulnud. Riigikontroll tegi oma auditi, kus ütles, et toimus susser-vusser.

Veiko Tishler

Jah, ma mäletan, et toodi konkureeriv eksperdi arvamus, mis ütles, et AS Tallinna Sadamas on kõik hästi.

Artur Talvik

Kuidas jõuti konkureeriva auditi tegijani? Kuidas see protsess toimus?

Veiko Tishler

Ma mäletan, et nõukogus käis rääkimas keegi sadama ehituspealik, kes ütles, et mingit probleemi ei ole. Kõik on õige. Üks advokaadibüroo tegi arvamus ja vist ka ehituseksperdid. Ma ei saanud päris täpselt aru, kellel see õigus oli. Mulle tundus vähemalt tol hetkel, et mingit susserdamist ei olnud.

Tiina Ojasalu

Üks etteheide võib olla, et juhatuse liige ei ole piisavalt hea juht, aga kas 17. kai auditi valguses tekkis küsimus sellest, et võib-olla juhatuse liikmed ei täida piisavalt korralikult seadusi. Kas nõukogus tõusetus küsimus sellest, kas juhatuse liikmed peavad kinni riigihangete seadusest, sisekordadest jne? Kas nad olid seaduse- ja õiguskuulekad?

Veiko Tishler

Mulle tundus, et siseaudit oli meil küll tubli.

Artur Talvik

Kas sa olid auditikomitees ka?

Veiko Tishler

Ei. Nõukogus oli nendel teemadel juttu küll.

Tarmo Olgo

Millest jutt oli?

Veiko Tishler

Siseaudit käis nõukogus mitu korda aastas. Lisaks kaks korda aastas käis n-õ suur audit. Me korduvalt uurisime, kas protsessid on seadusega kooskõlas ja kas kõik toimib. Alati oli kõik korras.

Artur Talvik

Varuli büroo poolt koostatud auditit kahtluse alla nõukogus ei seatud? AS Tallinna Sadam maksis selle kinni nagu ma olen aru saanud.

Veiko Tishler

AS Tallinna Sadam maksis kinni.

Veiko Tishler

Büroosid käis AS Tallinna Sadamas palju. Rail Garanti asja ajas Raidla büroo.

Artur Talvik

Kas Raidla esindas Rail Garanti?

Veiko Tishler

Vist küll. Kanajevit esindas Aare Targa advokaadibüroo.

Tiina Ojasalu

Euroopa Investeerimispank lasi teha ühe aruande AS Tallinna Sadama hangete kohta, sh ka Muuga 17. kai hanke kohta. Aruandes oli päris palju etteheiteid hangete korralduse kohta AS Tallinna Sadamas. Kas seda aruannet ka nõukogus arutati? Mis järeldusi sellest tehti?

Artur Talvik

Kui ma ei eksi, siis see puudutas ka söeterminali.

Veiko Tishler

Ma ei mäleta seda aruannet täpsemalt.

Artur Talvik

Kuidas sinu mälu järgi toimus Botnica ost?

Veiko Tishler

Botnica ostu puhul mulle küll ei tundu, et seal midagi kriminaalset oleks olnud. Botnica osteti sisuliselt ikkagi Soome riigi käest. Ostu vormistamisel võis olla ebakorrektsusi. Kahtlust, et seal midagi korruptiivset toimub, ei olnud. Allan Kiil tegeles Botnica ostuga sisuliselt ainuisikuliselt. Ta andis nõukogus ülevaate, mis seisus ost on. Me iga kord nõukogus ütlesime Kiilile, et kauple hinda alla. Kiil käis soomlastega kohtumas, kas hinnakauplemist oli, ma ei tea. Tol hetkel oli Botnica ainus jäämurdja, mis oli saadaval. Alternatiiv puudus ja see oli selge, et jäämurdjat on vaja. Äriplaan oli väga hea. Esimestel aastatel Botnica teenis korralikku kasumit. 2012. aastal oli võimatu ette näha, et Botnica suvised tööd langevad ära. Krimmi sündmusi ja Venemaa sanktsioone siis ei olnud. Hind 50 miljonit eurot on subjektiivne. Kui Botnica oleks praegu suvi läbi tööd, siis ma arvan, et Botnica maksaks praegu 60-70 miljonit eurot. Kuna suvel Botnica tööd ei ole, siis audiitor tegi õigesti, et nõudis alla hindamist.

Artur Talvik

Botnica ostu üle toimusid nõukogus tulised vaidlused. Nõukogu esimees oli väga jõuliselt Botnica ostmise vastu.

Veiko Tishler

Vastu oli sellepärast, et nõukogu esimees ei tahtnud võtta vastutust. Tingimus oli, et kui omanik ütleb ja üldkoosolek annab käsu, siis ostame ära. Kõik said aru, et jäämurdjat on vaja.

Deniss Boroditš

Kas te teadsite, et müüja esindaja kui ka ostja esindaja oli ühes isikus?

Veiko Tishler

Ei. Seda saime pärast teada.

Deniss Boroditš

Kas te ei arva, et jäämurdjat, parvlaevu enne hooaja algust osta on alati natuke kallim kui mingil muul ajal? Kui kõik arvasid, et jäämurdja ostmine on hea *diil*, siis miks selleks, et otsus läbi suruda, pidi üldkoosoleku esindaja ehk minister Juhan Parts andma isiklikult oma suunise?

Veiko Tishler

Hinna osas ei ole vahet millal jäämurdjat või laevu osta. Turul üks laev ainult saada oligi. Nad ütlesid, et kas võtate jäämurdja selle hinnaga või ei võta, ostmise aeg poleks olukorda muutnud. Küsimus oli selles, et nõukogu ei tahtnud nii suure tehingu eest üksi vastutust võtta, seetõttu pöörduti üldkoosoleku poole. Mina olin täiesti kindel, et Botnica tuleb osta. Jäämurdja Tarmo sõitis siiamaani ja on üldse ime, et ta veel liigub. Botnica ost oli kindlasti hädavajalik.

Artur Talvik

Kas Botnica puhul majanduslikku seisu ka uuriti? Botnica müügi päeval avaldas „Helsingin Sanomat“ artikli, kus oli kirjas, et AS Tallinna Sadam ostis aastaid kahjumis olnud Botnica.

Veiko Tishler

See sõltub sellest kui palju Botnical tööd leitakse. Kui Botnica teeb aastaringselt tööd, siis ta teenib kõva kasumit. Küsimus on Botnica opereerimises. Alguses oli Botnical tööd kõvasti ja oleks ka edaspidi olnud, aga pärast Krimmi sündmusi ja sanktsioone tal enam tööd ei olnud.

Tarmo Olgo

Kuidas te tõlgendate ministri suunist? Mida minister soovitas või käskis teha?

Veiko Tishler

Minister andis konkreetse suunise Botnica ära osta.

Tarmo Olgo

Kas ministri suunises oli Botnica hind kokku lepitud või AS Tallinna Sadam sai hinda ise määrata?

Veiko Tishler

Ma seda täpselt ei mäleta. Ma arvan, et hind oli juba paigas. Ministeeriumi ametnikud olid ostmise protsessis sees.

Tarmo Olgo

Kas te täpsemalt saate rääkida hinnaläbirääkimistest?

Veiko Tishler

Kiil pidas neid.

Tarmo Olgo

Kas hinnas oli juba enne läbi räägitud kui tuli ostmise ülesanne sadamale või kui sadam käis hinnaläbirääkimisi pidamas, siis milline oli läbirääkimiste kulg? Kas ministeerium osales ka hinnaläbirääkimistel ja millist tagasisidet nõukogule Kiil andis, kui nõukogu üldse selle teema vastu huvi tundis?

Veiko Tishler

AS Tallinna Sadama poolt osales hinnaläbirääkimistel ainult Kiil. Nõukogus toimus Kiili poolt sõnavõtt Botnica teemal. Ega nõukogust keegi juures ei olnud kui ta soomlastega läbirääkimisi pidas.

Tarmo Olgo

Milline Allan Kiili sõnum oli?

Veiko Tishler

Sõnum oli selline, et on olemas selline laev ja sellise hinnaga. Meie ütlesime, et kauple hinda alla. Kuu aja pärast tuli ta uuesti ning ütles, et hind ikka selline. Ei õnnestunud hinnas alla saada. Kuna keegi juures ei olnud, siis me ei tea kuidas hinna üle kauplemine käis.

Jaanus Karilaid

Kas ei tekkinud mõtet, et hange võiks olla läbipaistev? Miks avalikust hankest loobuti?

Veiko Tishler

Järgmine jäälohkuja oli saada Kanadast. Lähemal ei olnud jäälohkujat saada.

Deniss Boroditš

Võib-olla oleks võinud jäälohkujat rentida seni kuni oleks leitud alternatiiv.

Veiko Tishler

AS Tallinna Sadam rentis Norrast jäälohkujat. See läks lõppkokkuvõttes palju kallimaks. Pöördusime Norra, Rootsi ja Venemaa poole. Kelleltki ei olnud jäämurdjat saada.

Tarmo Olgo

Miks nõukogul oli selline tunne, et tehing tuleb ära teha? Kas sellega oli kiire? Kas sellepärast, et ministeerium ütles, et tuleb ära osta?

Veiko Tishler

Ministeerium oli arvamusel, et ost tuleb teha, sest jäämurdja Tarmo hakkas ära väsimä.

Tiina Ojasalu

Kui palju nõukogu oli teadlik sellest, et juhatusel oli konsultant selles projektis, kes see konsultant on, kuidas tulevikus hakata laeva opereerima, kes sellega tegelema hakkab jne?

Veiko Tishler

Me teadsime, et AS Tallinna Sadama konsultant on Ülo Eero.

Deniss Boroditš

Kelle konsultant?

Veiko Tishler

Tallinna Sadama

Deniss Boroditš

Te teadsite, et ta on ainult Tallinna Sadama konsultant.

Veiko Tishler

Jah. Mina ei ole temaga kunagi kohtunud. Meile anti juhatuse poolt ettekujutus, et ta on hästi professionaalne oma ala spetsialist. Nõukogu liige ei saa igasse pisiasja süveneda. Nõukogu usaldas juhatust.

Tarmo Olgo

Kas nõukogul oli usaldus juhatuse vastu nii suur, et suurte tehingute puhul saadeti juhatuse üks liige läbirääkimisi pidama? Kas kordagi ei tulnud arutelu alla, et võiks saata natuke suurema grupi, juhul kui tekib näiteks raskusi kokku leppimisega või lihtsalt riskide maandamiseks. Kas sellist arutelu üldse oli?

Veiko Tishler

Sadama äris ongi suured summad. Usaldus oli ning sellist küsimust küll ei tekkinud, et on vaja delegatsioon moodustada.

Artur Talvik

Kui pikalt sa sponsorluskomitees olid?

Veiko Tishler

Ma läksin Indrek Raudse asemele. Ma arvan, et 3-4 aastat.

Artur Talvik

Mismoodi sponsorluskomitee töötas? Kas lugesite kõik taotlused läbi?

Veiko Tishler

Turundusosakonna töötaja tegi tabeli, kus olid taotlused kirjas ning väike temapoolne hinnang taotlustele. Reeglid olid paika pandud: kui palju spordile, kui palju kultuurile, kui palju keskkonnale ja kohalikele omavalitsustele (Paldiski linn, Viimsi vald) raha eraldatakse. Kindlad summad olid ette antud, kindlad protsendid viimase kolme aasta keskmisest netokasumist. Summa jagati ära ning jagamine toimus kaks korda aastas. Sponsorluskomitee andis omapoolse nägemuse, mis läks nõukogusse kinnitamisele.

Artur Talvik

Kui palju te kuulasite otsuste tegemisel turundusjuhi soovitusi?

Veiko Tishler

Ikka kuulasime.

Artur Talvik

Kui palju turundusjuhi soovitused erinesid teie omast?

Veiko Tishler

Turundusjuht oli ikkagi ekspert. Tema andis soovitusi kuhu võiks raha anda ja kuhu mitte. Sponsorluskomitee liikmed said ka oma soove toetuste määramisel kaitsta.

Artur Talvik

Kuidas sponsorluskomitee moodustati?

Veiko Tishler

Kui mina sponsorluskomiteesse läksin, siis olid seal Neinar Seli ja Priit Paiste. Kui Indrek Raudne IRL-i poolt läks sealt ära, siis mina tulin Indrek Raudse asemele.

Tarmo Olgo

Kui Tõnis Palts tegi teile ettepaneku asuda nõukogu liikme kohale, siis kas selle raames oli ettepanek asuda ka sponsorluskomitee liikmeks?

Veiko Tishler

Ei. See ettepanek tuli aasta hiljem.

Artur Talvik

Sponsorluskomitee otsuseid on lahatud ajakirjanduses ning on jõutud toetuste asjas ka kohtusse. Kui palju sponsorluskomitee liikmed ise otsuseid mõjutasid, kas oli näha otsuste mõjutamist parteilist liini pidi või mingil muul viisil?

Veiko Tishler

Parteilist liini pidi pigem ei olnud. Pigem erinevate spordialade alaliitude kaudu mõjutati, et toetuse avaldus on esitatud ja kuidas edasi. Sellist asja, et erakonna peasekretär oleks helistanud, küll ei olnud.

Artur Talvik

Kas mõned otsused ei tundunud veidrad, ei läinud toetuse määramise juhtnööridega kokku?

Veiko Tishler

Tulenevalt nõukogu esimehe kodukohast, siis Tartu poole kaldu oli see toetuste määramine. AS Tallinna Sadam küll ei peaks minu arvamuse kohaselt üldse sponsorlusega tegelema. Tallinna Sadam võiks maksta riigieelarvesse dividende ja Kultuuriministeerium maksta sellest toetusi. Kuna selline süsteem aga oli, siis ega see maha visatud raha ka ei olnud, sellega toetati sporti.

Tiina Ojasalu

Kas nõukogu esimehe, ühtlasi sponsorluskomitee esimehe, sõna jäi peale kui oli toetuse määramisel vaidlusi?

Veiko Tishler

Jah, põhimõtteliselt küll.

Artur Talvik

Kas te hääletasite otsused läbi?

Veiko Tishler

Jah, aga Neinar Seli roll oli kõige suurem.

Artur Talvik

Kas te olite kolmekesi nõukogus?

Veiko Tishler

Hiljem jah. Mina, Remo Holsmer ja Sirle Arro turundusjuht AS Tallinna Sadamast.

Tarmo Olgo

Kas sponsorluskomitee otsuste tegemisel toimus hääletus ja kas AS Tallinna Sadama esindaja oli ka hääletusel?

Veiko Tishler

Jah, hääletasime. Esimeses versioonis oli kolm nõukogu liiget sponsorluskomitees. Siis oli AS Tallinna Sadama esindaja lihtsalt juures. Pärast oli AS Tallinna Sadama turundusjuht komitees sees ja tema ka hääletas.

Artur Talvik

Kas AS Tallinna Sadama nõukogus olles tundus sulle ka, et sponsorlusega ei peaks tegelema? Kas sa siis ka kritiseerisid sponsorlusrahade jagamist?

Veiko Tishler

Väga kurnav on kui erinevad huvirühmad helistavad ning soovivad toetust. Sponsorlus ei lähe AS Tallinna Sadama tegevusega kokku. Kuna AS Tallinna Sadam on sponsorlusega tegelenud 90-ndate algusest, siis minu sõna seal selles osas ei maksa, et muuta süsteem ära. Viimased aastad ei jagatud enam sentigi, sest üldkoosolek lõpetas sponsorluse ära. Minu arust oli see väga tervitatav.

Artur Talvik

Kas lobigrupid helistasid, et vaata minu taotlus läbi ja toeta seda jne?

Veiko Tishler

Jah. Seal ei olnud nii, et tõstame ühe taotluse pingereas ettepoole, aga toetust sooviti küll.

Artur Talvik

Tõnis Palts on nimetanud sponsorlusraha jagamist korruptiivseks, sest jagajaks on poliitik? Kas sa oled sama meelt?

Veiko Tishler

Mina sponsorlust ei poolda. See on nagu riigieelarvest jagatav katuseraha.

Tarmo Olgo

Kas nõukogus olles oli sulle selge, millised on omaniku/riigi huvid? Kui sul olid need teada, siis kuidas sa need teada said? Kes oli see isik ja mis vormis ta seda esitas?

Veiko Tishler

Ega ma Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga väga palju ei suhelnud. Paar korda helistas mulle ministri nõunik Jüri Raatma. Üldkoosolekuga suhtlesin paar korda. Üks asi oli see, et sponsorlus tuleb ära lõpetada.

Tarmo Olgo

Mis teemadel ministeeriumi nõunikuga vestlesid?

Veiko Tishler

Ma täpselt ei mäleta, võis olla Rail Garant või Botnica.

Tarmo Olgo

Vaadates tagasi sellele, mis AS-s Tallinna Sadam toimus, siis kas AS Tallinna Sadama nõukogu tegi endast kõik oleneva selleks, et vältida korruptsiooni AS Tallinna Sadamas?

Veiko Tishler

Tagant järgi on lihtne tark olla. Kui korrupsioonijuhtum ilmsiks tuli, siis see oli ikkagi suur šokk. Mina ei arva, et me oleksime saanud midagi teistmoodi teha. „Lutikate“ panemine ei ole meie pädevus. Kui ma oleksin märganud, et midagi korruptiivset või ebaseaduslikku oleks toimunud, siis ma oleksin kuhugi pöördunud.

Tarmo Olgo

Võib-olla oleks nõukogu pidanud teisi küsimusi ja asju küsima. Kui mõelda AS Tallinna Sadama juhtumist saadud õppetundidele, siis millele peaks uus nõukogu tähelepanu pöörama?

Veiko Tishler

Juhatuse liikmed ei peaks ühe koha peal niikaua püsima. Roteerumine peaks olema. Inimesed ikkagi mingi hetk tunnetavad, et see ongi tema firma ja hakkavad ennast väga koduselt tundma. Võib-olla on üks õppetund ka see, et esimeses nõukogu koosseisus oli ikkagi liiga palju poliitikuid. Ma ei ole selle vastu, et Riigikogu liikmed kuuluvad ettevõtte nõukokku, aga liiga palju neid ei tohiks olla. Kui nõukogus on erinevate erakondade poliitikud, siis tekivad nõukogus vastuolud erakondlikul pinnal. Nõukogus oleks võinud olla Riigikogu liikmeid võib-olla üks või kaks, sel juhul oleks olnud nõukogu eeldatavalt oma töös konstruktiivsem.

Artur Talvik

Neinar Seli oli väga pikalt nõukogus. Kas tema tundis ka ennast firma omanikuna?

Veiko Tishler

Eks ta tundis ennast hästi jah. Panin tähele, et kui Riigikogus käisid erakondadevahelised vaidlused, siis see kandus ka mingil määral AS Tallinna Sadama nõukogusse. Sellest tulenevalt peaks olema Riigikogu liikmeid nõukogudes vähem, kui mõelda tulevastele nõukogu koosseisudele.

Artur Talvik

IRL ju otsustas sinu nõukogus oleku ajal, et Riigikogu liikmed riigi äriühingute nõukokku ei lähe.

Veiko Tishler

Seda küll, aga tol ajal olid ikkagi Indrek Raudne ja Tõnis Palts poliitikud.

Artur Talvik

Pärast tuli Riisalo.

Veiko Tishler

Riisalo tuli pärast, tema ajal oli nõukogu konstruktiivsem, nii palju erakondadevahelisi vastuolusid siis ei olnud.

Deniss Boroditš

Kas küsimus oli Riigikogu liikmetes kui sellistes või pigem persoonides? Riigikogu liige, aga ka Riigikokku mittekuuluv erakonna peasekretär on poliitik.

Veiko Tishler

Näitena toon siin selle, et reformierakonna liikmed (Holsmer, Lillo, Seli) nõukogus hääletasid ühte moodi.

Deniss Boroditš

Seli ei olnud Riigikogu liige.

Veiko Tishler

Seda küll, aga ta oli reformierakonnas.

Deniss Boroditš

Seda küll, aga kas probleem on siis selles, et nõukogu liige on Riigikogu liige või ei tohiks nõukogus üldse poliitikuid olla?

Deniss Boroditš

Riigikogu liikmeid võib küll nõukogus olla, aga neid ei tohi liiga palju olla.

Artur Talvik

Üks kunagine nõukogu liige leidis, et ka ettevõtjad, kes nõukogus olid, et neil olid tugevad erahuvid. Kas sa tunnetasid seda, et ettevõtjad nõukogus toimisid oma ärihuvide kohaselt?

Veiko Tishler

Mina olin ettevõtja. Mul ei olnud seal mingeid erahuvisid. Priit Paistel ka mitte. Ühtegi vastava sektori ettevõtjat nõukogus polnud.

Tarmo Olgo

Kas viie aasta jooksul nõukogu tasandil üldse oli arutelu, et AS Tallinna Sadama ükskõik mis tasandil on olnud korruptsioonijuhtumeid, mingit võimalikku huvide konflikti? Kas mingisugunegi korruptsiooniga seotud intsident nõukokku jõudis?

Veiko Tishler

Mitte kordagi.

Artur Talvik

2011. aastal tekkis kaitsepolitseil õigus uurida AS Tallinna Sadamat. Ajakirjanduses vähemalt käis läbi, et Ain Kaljuranda kahtlustati mingisuguses asjas, mis langes ära. Kas see ei pannud häirekella tööle?

Veiko Tishler

Ma ei mäleta, mis see oli, sest see lõpetati ruttu ära. See ei tundunud tõsine asi olevat.

Artur Talvik

See oli seotud operaatorite lepingutega. Ma ise ka täpselt ei mäleta. Kas see ikkagi häirekella ei pannud tööle, et juhatuse tegevust rohkem kontrollida?

Veiko Tishler

Mina ei uskunud, et AS Tallinna Sadama sees midagi oleks toimunud. Võib-olla toimus midagi väljaspool AS Tallinna Sadamat.

Peeter Ernits

Jüri Mõis on rääkinud ja isegi kaitsepolitseisse avalduse teinud, et miljon siia, miljon sinna. Kas sellest ei räägitud?

Veiko Tishler

Mina seda ei usu. See ei ole võimalik. Ma ei oska seda kommenteerida.

Artur Talvik

Olümpiakomitee rahastamisest tuli suur tüli ja kriminaalkaristus. Sina olid Eesti Olümpiakomitee rahastamise vastu?

Veiko Tishler

Jah.

Artur Talvik

Mis põhjusel?

Veiko Tishler

Oli näha, et see on probleemne. Mina ütlesin nõukogus otse, et miks me rahasid otse ei kanna spordialade alaliitudele, miks me peame nad olümpiakomiteele andma. Mina hääletasin sellele vastu. Mina ütlesin, et sellest tuleb raudselt probleem ja see ei lõpe hästi. Neinar Seli ettepanek oli see, et anname raha Eesti Olümpiakomiteele ja seal jagatakse raha alaliitudele laiali. Mina aga leidsin, e raha võiks jagada alaliitudele otse.

Deniss Boroditš

Mis olid tema argumendid, et rahastamine toimuks läbi Eesti Olümpiakomitee?

Veiko Tishler

Tal ei olnudki mingeid argumente, lihtsalt leidis, et nii on parem.

Deniss Boroditš

Siis oleksid kõik alaliidud teile jooksnud.

Veiko Tishler

Tegelikult nimekiri oli ette antud, kuhu see raha edasi läheb.

Artur Talvik

Olümpiakomiteesse oleks ka läinud sihtotstarbeliselt?

Veiko Tishler

Jah. Siis oleks Neinar Seli olnud rahajagaja. Ta oli lubanud presidendiks saades kellelegi raha jagada. Samas oleks võinud raha otse jagada.

Artur Talvik

Kas hääletamisel jooksis parteiline liin vahele?

Veiko Tishler

Ma ei mäleta. Mina olin vastu, aga ma ei tea kas keegi veel oli.

Tiina Ojasalu

Rahandusminister määras teid nõukokku. Kas nõukogus oleku perioodil oli teil kokkupuuteid Rahandusministeeriumi ametnikega?

Veiko Tishler

Ei.

Artur Talvik

Mingit instrueerimist ministeeriumi poolt ei olnud, et mida nõukogu liikmelt oodatakse, mingit sellekohast dokumenti tutvumiseks ei antud?

Veiko Tishler

Ei. Osad liikmed määras rahandusminister, osad majandusminister. Kuna Randel Läntsi koht oli rahandusministri poolt nimetatud ja mina läksin tema asemele, siis mind nimetas ka rahandusminister, kelleks oli Jürgen Ligi.

Deniss Boroditš

Nõukogu liikme nõukokku nimetaja roll on formaalne.

Veiko Tishler

Jah, täpselt nii oligi.

Artur Talvik

Sul on suured kogemused eraettevõtlusest ja riigiettevõtte nõukogus olemisest. Mis sa teistmoodi teeksid riigiettevõtete juhtimises, kui see oleks sinu kätes?

Deniss Boroditš

Saadud õppetunnid siis.

Veiko Tishler

Veelkord, juhatuse liikmeid tuleks roteerida. Nõukogus võiks poliitikuid olla 2-3. Ettevõtluse organisatsioonide (Kaubandus-Tööstuskoda, Teenusmajanduse Koda, Tööandjate Keskliit) esindajad võiksid nõukogusse kuuluda ja seal suuremat rolli mängida.

Tarmo Olgo

Mis kompetentsist jäi nõukogus puudu?

Veiko Tishler

Transiidialast kompetentsi võiks rohkem olla, valdkonna inimesi. Nõukogu liikmel ei tohiks enda huvitsid olla, aga ta võiks olla eelnevas elus selle valdkonnaga seotud olnud. AS Tallinna Sadama puhul võiks kompetentsi olla Venemaa suunal tegutsemiseks. Vähemalt kes tunneks vabalt vene keelt ja tunneks Vene elu-olu paremini.

Artur Talvik

Kas sa tunnetasid, et uue valitsuse tulekul uue nõukogu kokkupanek on hea mõte või võiks seda muuta?

Veiko Tishler

Mitte 100% nõukogust ei tohiks vahetada. Nõukogu liikmeid peaks ka teatud perioodi vahel vahetama. Neinar Seli oli nõukogus 15 aastat. See on ilmselgelt liiga palju. Nõukogu liikmeid peaks mingi aja tagant roteerima.

Artur Talvik

Kas parvlaeva teema sai alguse sinu nõukogus oleku ajal?

Veiko Tishler

Jah. Lõpus mind enam nõukogus ei olnud kui hanked toimusid.

Artur Talvik

Kuidas see teema AS Tallinna Sadamasse jõudis? Kui palju te teemaga kokku puutusite?

Veiko Tishler

Juhtiv roll oli ikkagi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil. Nende arvutus näitas, et mõistlik oleks ise opereerida. Mina olin selle poolt. Vjatšeslav Leedo skeem tundus imelik, seal oli mitu kihti. Väga mõistlik oli see praamide teema riigi kätte võtta, seda maksumaksja raha kasutamise seisukohast.

Deniss Boroditš

Ma ei ole 100% ettevõtja, aga ma ei tea kui mõistlik see on, kui riik hakkab ise äri tegema. See, et eelmisel operaatoril olid mingid skeemid vahel, siis see näitab riigihalduse suutmatust korraldada sellistel tingimustel hange, et kõik oleks läbipaistev. Ärimees mängib nende reeglite kohaselt, mis riik ühel või teisel konkursil kehtestab.

Veiko Tishler

Põhimõtteliselt küll. Aga minu meelest on väga mõistlik skeem, et riigi käes on laevad ning toitlustust pakub eraoperaator.

Artur Talvik

Praegu opereerib laevu ka riik, tüdarettevõtte.

Deniss Boroditš

Te arvate, et on mõistlik kui parvlaevu omab ja opereerib riik?

Veiko Tishler

Jah, minu arust on see mõistlik. Näiteks ajalehtede müümine oleks aga eraoperaatori käes. Riik saab odavamalt raha laeva ehitamiseks kui eraoperaator.

Artur Talvik

Kas tark ei oleks olnud Leedo käest laevad ära osta?

Veiko Tishler

Kindlasti, see oleks olnud kõige parem lahendus. Väidetavalt ei saadud kokkuleppele. Ma ei tea, mis põhjusel. Laevad on uued ja korralikud. Ma ei tea mis põhjustel läbirääkimised ummikusse läksid.

Deniss Boroditš

Kas teate võrreldavat valdkonda, kus riik ja erafirmad konkureerivad omavahel ja riik suudab teenust pakkuda paremini ja odavamalt kui eraomanik?

Veiko Tishler

Ma väidan seda, et riik saab uued laevad odavamalt kätte kui eraomanik.

Deniss Boroditš

Antud olukorras on see vaieldav, kas ikka sai odavamalt.

Veiko Tishler

Tegemist on konkreetse isiku haldussuutmatusega. Siin ei saa riiki süüdistada, vaid konkreetseid inimesi.

Üleskirjutuse koostanud:

Ege Heinla
Uurimiskomisjoni konsultant

Üleskirjutuse üle vaadanud:

Veiko Tishler
(e-mail 25.04.2016)